

Magyar Országos Közös Katalógus MOKKA

Katalogizálási szabályzat

1. rész

Általános szabályok

Megjegyzések:

E szabályzat jóváhagyása után döntött úgy a MOKKA, hogy

- a sorozatok esetében lemond a rekordkapcsolásról és
- a sorozati rekordokat sem tartalmazza a MOKKA adatbázisa

Az e döntés következtében módosított szöveget változó előírásokat **a módosításokat a MOKKA szabályzataiban lila színnel jelöltük.**

A szabályzat jóváhagyása után készült el a "HUNMARC. A bibliográfiai rekordok adatcsere formátuma" c. könyvtári és szakirodalmi tájékoztatási szabályzat (KSZ/4.1) végleges változata. (jóváhagyva: 2002, márc.), **a módosításokat a MOKKA szabályzataiban lila színnel jelöltük.**

A 2000-ben és azóta megjelent könyvtári és szakirodalmi tájékoztatási szabályzatok

- a "közös főcím" helyett az "összefoglaló cím" kifejezést használják. A MOKKA katalogizálási szabályzataiban a régi és az új elnevezés együtt szerepel.
- a "sorozati szám" kifejezés helyett a "sorozaton belüli szám" kifejezést használják. A MOKKA katalogizálási szabályzataiban csak az új elnevezés szerepel
- az "alsorozati cím" és "ágazati cím" kifejezés helyett az "alárendelt cím" kifejezést, az "alsorozati megjelölés" és "ágazati megjelölés" helyett pedig az "alsorozati cím megjelölése" kifejezést alkalmazzák. A MOKKA katalogizálási szabályzataiban a régi és az új elnevezés együtt szerepel.

Budapest, 2000

módosítva: 2005., szerkesztette: Szabó Julianna

Bevezetés: a MOKKA katalogizálási szabályzata használatához

A MOKKA katalogizálási szabályzata az alábbi részekből áll

Katalogizálási szabályzat 1. rész Általános előírások
Katalogizálási szabályzat 2. rész Bibliográfiai leírás
Katalogizálási szabályzat 3. rész A bibliográfiai és a besorolási tétel
Katalogizálási szabályzat 4. rész Személynevek
Katalogizálási szabályzat 5. rész Testületi nevek
Katalogizálási szabályzat 6. rész Címek

A hivatkozásokban a katalogizálási szabályzat részeit az alábbiak szerint rövidítjük:

KSZ1 = Katalogizálási szabályzat 1. rész Általános előírások
KSZ2 = Katalogizálási szabályzat 2. rész Bibliográfiai leírás
KSZ3 = Katalogizálási szabályzat 3. rész A bibliográfiai és a besorolási tétel
KSZ4 = Katalogizálási szabályzat 4. rész Személynevek
KSZ5 = Katalogizálási szabályzat 5. rész Testületi nevek
KSZ 6 = Katalogizálási szabályzat 6. rész Címek

Jelölések a MOKKA katalogizálási szabályzatában

- az adatok ismételhetőségét (mind a mezők, mind az almezők esetén), a hívójelet, illetve almezőazonosítókat (szóköz nélkül) követő csillag jelöli
- az almezőazonosítókat dollárjel előzi meg
- amikor az adatelem szerkezetét közöljük, és valamely almezőn belül a leírás egyezményes jelét térköz előzi meg és/vagy követi, a térközt az aláhúzás jelével tesszük láthatóvá
- a részletes szabályokat illusztráló példákban az indikátorok térköz értékét # jellel jelöljük, ha pedig valamelyik indikátor értéke az adott szabály értelmezéséhez szükséges, akkor az indikátorpozíció(ko)n X jel áll.

A MOKKA katalogizálási szabályzatában, néhány esetben (ezek általában a MOKKA munkatársainak teendőit jelölik meg) említést teszünk a MOKKA ügyrendi szabályzatára. Az ügyrendi szabályzat kidolgozására később kerül sor.

A MOKKA katalogizálási szabályzatának kidolgozásában összeállítóként:

Horváth Judit
Koczkás Zoltánné
Körmendy Edit
Oroszné Milicz Zsuzsa
Szabó Julianna és
Szőnyí Éva

vett részt. Lektorálta: Sipos Márta. Szerkesztette: Koltay Klára.

Tartalomjegyzék:

1.	A leírás tárgya	4
2.	Az adatelemek köre.....	8
3.	Adatforrások	12
4.	Az adatok közlés módja	15
1. függelék:	A MOKKA keretében alkalmazandó átírási szabványok.....	21

1. A leírás tárgya

1.1 A MOKKA keretében a leírás tárgya lehet

- valamely könyv
- valamely speciális dokumentum (módosult, lásd a részletes szabályokat)
- ~~valamely sorozat~~ (törölve, a MOKKA a sorozatok feldolgozására nem terjed ki)
- valamely, nem időszaki elektronikus dokumentum egy bizonyos kiadása.

Megjegyzés: utánnomások esetében egy kiadásnak minősül a dokumentum az azonos évben azonos nemzetközi azonosító számmal megjelentetett, a számozásával sem megkülönböztetett változatlan utánnomása.

Elektronikus dokumentumok "kiadás"-ának értelmezését lásd KSZ1 1.5

Mind a könyv, mind a speciális, mind az elektronikus dokumentum fizikai részeinek száma szerint lehet

- egykötetes (egyetlen fizikai egységből álló), vagy
- többkötetes (több fizikai egységből álló) kiadvány. (A kivételekre vonatkozóan lásd: KSZ1 1.3)

Fizikai hordozója alapján a dokumentum lehet

- nyomdai/sokszorosítási technikával, papírhordozón előállított, szabad szemmel olvasható "hagyományos" kiadvány, vagy
- csak speciális leolvasó készülék segítségével használható mikrokiadvány, vagy
- valamely elektronikus dokumentum, vagy pedig
- olyan vegyeshordozójú kiadvány, amelynek főrésze az előbbieken felsoroltak egyike.

Az elektronikus dokumentumok számítógéppel kezelt, kódolt dokumentumok (adatok és/vagy programok), beleértve azokat, amelyek használatához a számítógéphez illesztett periféria (pl. CD-ROM lejátszó, lemezmeghajtó) szükséges és azokat, amelyek hálózati úton érhetők el (pl. adatbázisok, elektronikus hirdetőtáblák, levelező listák, webhelyek).

1.2 A MOKKA keretében könyvként kell leírni minden - ~~időszaki kiadványnak, speciális dokumentumnak, vagy~~ elektronikus dokumentumnak nem minősülő - egyetlen kötetből álló, vagy megjelentetésekor meghatározott számú kötetre tervezett kiadványt.

Megjegyzés: a **disszertációk, kutatási jelentések, szabványosítási kiadványok és oktatási jegyzetek** speciális adatainak leírását a MOKKA KSZ2 3. és 7. fejezete szabályozza. Az **elektronikus dokumentumok** leírására vonatkozó szabályokat és példákat a Könyvtári és Szakirodalmi Tájékoztató Bizottság által kidolgozott KSZ/2 Bibliográfiai leírás. Elektronikus dokumentumok alkalmazására készített szabályzat tartalmazza.

Ha azonban a többkötetes kiadvány köteteinek nemcsak mennyiségi/tartalmi tagolást kifejező címük, hanem megkülönböztető kötetcímük van, és megállapítható, hogy a mű nem meghatározott számú kötetben megjelentethető befejezett, egész, akkor a sokkötetes kiadványt sorozatként kell feldolgozni.

Könyvként kell feldolgozni:

- valamely sorozat saját címmel megjelentetett köteteit (a sorozat tagjait),
- az időszaki kiadványok (pl. folyóiratok) saját címmel megjelentetett (részcímes) köteteit,
- az eredetileg valamely könyv vagy időszaki kiadvány fizikailag nem önálló részeként megjelent közlemény (pl. tanulmány, cikk) különlenyomatait; ~~ha az ilyen jellegű publikáció nem speciális dokumentum,~~
- a ~~publikált~~ **disszertációkat.**
- **kutatási jelentéseket**
- **szabványosítási kiadványokat**
- **oktatási jegyzeteket.**

A különnyomat valamely könyv vagy időszaki kiadvány eredetileg fizikailag nem önálló részeként - saját címmel, szerzőségi adatokkal - publikált dokumentum olyan fizikailag önálló lenyomata, melyen a "különnyomat" megjelölés (ennek nyelvi megfelelője, ill. rövidítése) és a forráskiadvány azonosítására szolgáló bibliográfiai adatok szerepelnek. A különnyomat kiegészülhet saját címlappal, borítóval, tartalomjegyzékkel és kolofonnal. Oldalszámozása lehet a forráskiadványon belüli, eredeti oldalszámozás, lehet azonban új, saját oldalszámozású és lehet e kettőt párhuzamosan közlő is. A különnyomat összesítve tartalmazhatja az eredetileg egyazon időszaki kiadvány különböző köteteiben, vagy különböző időszaki kiadványokban, folytatásokban megjelent cikk részeit. A különnyomat megjelenhet sorozat keretében is.

Megjegyzés: A különnyomatokkal ellentétben, a MOKKA adatbázisa nem tartalmaz kivágatokról készült bibliográfiai tételeket

Valamely könyv minősítését nem módosítja az, hogy a kiadvány (a kötet) cserélhető lapokból áll és így tartalma - elvileg meghatározatlan ideig - aktualizálható.

A kolligátumokba (gyűjtőkötetekbe) **utólagosan egybekötött** kiadványokról, ha ezeknek saját címloldaluk, cím- és szerzőségi adataik, valamint saját megjelenési és terjedemadataik vannak, külön-külön rekordot kell készíteni. (Azt, hogy az adott rekordban leírt dokumentum a kolligátumban hányadik, megjegyzésként kell feltüntetni.)

Közös főcím (=összefoglaló cím) nélküli gyűjteményként kell feldolgozni a **kiadói kolligátumokat**. Ha az egybekötött dokumentumoknak - sorrendjükre utalóan - van valamilyen sorszáma (pl. **sorozaton belüli szám**, kutatási jelentés azonosító jelzete), ez dönti el, hogy közülük melyik az első. Ha e dokumentumok ugyanazon mű nyelvi változatai, és közülük az egyik magyar nyelvű, ezt kell előnyben részesíteni. Magyar nyelvű változat hiányában, sorrendjüket nyelvük magyar megnevezésének betűrendje határozza meg. Ha azonban az egyik szövegváltozat írásrendszere nem betűírás, vagy pedig olyan betűírás, melynek átírása nem szabványosított, a latin betűs, ill. a szabványosan átírható nyelvi változatot tekintjük a gyűjtemény első tagjának.

Közös főcímmel (=összefoglaló címmel) megjelentetett gyűjteménynek minősül az olyan konferencia-kiadvány, amely a konferencia előadásainak füzeteiből áll és a gyűjtőkötetnek a konferencia egészére vonatkozó közös címlapja (címloldal-helyettesítő borítólapja, kötéstáblája) is van. Hasonlóan kell a dokumentumot minősíteni akkor is, ha a közös címlappal megjelentetett füzetek fizikai összetartozását csak közös kiadói tok biztosítja.

Alköteteből álló többkötetes könyvnek tekintjük az olyan kiadványt, amelynek kötetei további - fizikailag önálló - részekre tagolódnak

Többkötetesnek minősül a kiadvány akkor is, ha az ilyenek tervezett kiadvány megjelentetése megszakadt, és kötetei közül csak egy jelent meg, de ennek kötetjelzése van.

1.3 A MOKKA keretében a speciális dokumentumok alábbi típusait **különböztetjük meg könyvként kell feldolgozni:**

- **nem publikált** disszertáció,
- kutatási jelentés,
- szabványosítási kiadvány,
- felső és középfokú oktatási jegyzet, oktatási anyag.

A **nem publikált** disszertáció felsőoktatási vagy egyéb keretben tudományos fokozat, ill. cím elnyeréséért készített értekezés vagy annak téziseit tartalmazó dokumentum. A **nem publikált** disszertációkkal azonos módon kell feldolgozni a szakdolgozatokat, diplomamunkákat, vagy a valamely felsőoktatási vagy posztgraduális képzés befejezésekor a diploma elnyerésének feltételeként készített értekezéseket is.

A kutatási jelentés valamely elvégzett vagy folyamatban lévő kutatás, ill. fejlesztés eredményeiről a kutatást végző intézmény(ek), ill. személy(ek) által készített olyan beszámoló, amelyet a kutatást megkezdő/végző, ill. a jelentést terjesztő intézmény által adott jelzet azonosít, és amelyen rendszerint a jelentés típusának megnevezése is szerepel.

A szabványosítási kiadvány valamely szabványügyi vagy szabványosítási szerv által megállapított azonosító jelzettel kibocsátott kiadvány, amely valamely termékre vagy eljárásra vonatkozó előírásokat tartalmaz, és amelyet az alkalmazásában érdekeltke megegyezésével, ill. jóváhagyásával dolgoztak ki.

A felső- és középfokú oktatási jegyzet, oktatási anyag (a továbbiakban: oktatási anyag) valamely középfokú, felsőoktatási vagy posztgraduális képzés keretében egy bizonyos tantárgy a tantervnek megfelelő tagolódású (évfolyam, félév stb.) ismeretanyagát, ill. annak segédletét, kiegészítését tartalmazó és a képzés keretében terjesztett, rendszerint ideiglenes jellegű kiadvány, melyet általában alkalmazási körére is utaló azonosító (a továbbiakban: jegyzetszám) azonosít.

Valamely **speciális** dokumentum minősítését nem módosítja az, hogy a kiadvány (a kötet) cserélhető lapokból áll és így tartalma - elvileg meghatározatlan ideig - aktualizálható.

A disszertációk és a kutatási jelentések - terjesztésük, hozzáférésük módja, nyilvánosságuk mértéke szerint - lehetnek

- publikált vagy
- nem publikált dokumentumok.

A MOKKA-ban a disszertációk esetében a terjesztés/hozzáférés módja meghatározza, hogy e dokumentumokat könyvként vagy speciális dokumentumként írjuk le. A kutatási jelentéseket minden esetben speciális dokumentummént kell leírni.

1.4 Sorozatok

A MOKKA nem tartalmazza az időszaki kiadványok (így a sorozatok) leírásait. A sorozatok legfontosabb adatait a sorozat tagjainak leírásában kell közölni.

A sorozat olyan előre meg nem határozott időtartamra tervezett kiadvány (vagyis időszaki kiadvány), amelynek köteteit (tagjait) saját cím, saját szerzőségi adatok különböztetik meg egymástól, de ugyanakkor e saját, csak az egyes kötetekre jellemző adatokon kívül mindenképp van a csoport egészének elnevezésére szolgáló közös címük. E közös sorozatcímhez további, a csoportra vonatkozó közös adatok (szerzőségi adat, ISSN stb.) kapcsolódhatnak. A sorozat megjelenésének időszakossága általában rendszertelen.

A MOKKA-ban sorozatnak minősülnek azok a - rendszeres időközökben megjelenő - időszaki kiadványok (folyóiratok stb.) is, amelyeknek egyes részegységei rendszerint önálló címmel jelennek meg (részcímes periodikumok).

Az időszaki kiadványok saját címmel alkalomszerűen megjelentetett különszámait (részcímes köteteit) nem tekintjük sorozat tagjainak. (E kiadványok leírásakor az időszaki kiadvány adatait megjegyzésként kell közölni)

A sorozati tagok egymáshoz képesti sorrendjét számozási adat - sorozaton belül szám és/vagy keltezés - jelölheti, ettől függően a sorozat lehet:

- számozott, vagy
- számozatlan.

A sorozatok alsorozatokra tagolódhatnak. Az alsorozat szintén lehet számozott vagy számozatlan.

A MOKKA keretében valamely sorozatról akkor készül rekord, ha annak legalább egy kötete a rendszerben feldolgozásra kerül.

A MOKKA központi adatbázisában sorozatok esetében külön rekord (sorozati rekord) tartalmazza a sorozat mint időszaki kiadvány adatait és külön-külön rekordok tartalmazzák a sorozatba tartozó minden egyes monográfia (sorozati tag) adatait. A sorozati tag rekordja össze van kapcsolva a sorozati rekorddal.

A MOKKA egyes tagkönyvtárai saját katalógusokban nem alkalmazzák a rekordkapcsolást, hanem

- készítenek ugyan sorozati rekordot és sorozati tag adatait tartalmazó rekordot, azonban e két rekordot nem kapcsolják össze, vagy

- a sorozat adatait tartalmazó rekordot összekapcsolják a sorozati tag rekordjával, de a sorozat adatait tartalmazó rekord nem bibliográfiai, hanem besorolási rekord, vagy
- a sorozatról egyáltalán nem készítenek önálló rekordot.

E változatos megoldások miatt a szabályzat 2. részének (KSZ2) 10 fejezete előírásokat és példákat tartalmaz mind a bibliográfiai rekordok kapcsolására, mind a bibliográfiai rekordkapcsolat hiánya esetén követendő eljárásokra.

1.5 Az elektronikus dokumentum

Az elektronikus dokumentumokat, mint ilyeneket kell feldolgozni, akkor is, ha az elektronikus dokumentum csupán valamely hagyományos hordozón megjelent kiadvány elektronikus változata.

Az elektronikus dokumentumnak két fő fajtáját különböztetjük meg. Olyan elektronikus dokumentumok:

- amelyek használatához a számítógéphez illesztett periféria szükséges,
- amelyek hálózati úton érhetőek el.

Az elektronikus dokumentum lehet egyetlen fizikai egységből álló (távoli hozzáférés esetén egyszeri – eseti – közlésre szánt), azaz egykötetes dokumentum, vagy több fizikai egységből álló, vagyis többkötetes dokumentum.

Elektronikus dokumentumok esetén - függetlenül a kiadásjelzés lététől vagy hiányától - új kiadásáról akkor beszélünk, ha jelentős eltérések állapíthatók meg a két dokumentum (művészi/szellemi) tartalmára vonatkozóan. Távoli hozzáférésű elektronikus dokumentumok rendszeres aktualizálásai (frissítések) nem minősülnek új kiadásnak.

Az elektronikus dokumentumok leírásának részletes szabályait a MOKKA Katalógizálási szabályzatának jelenlegi változata még nem tartalmazza. E dokumentumok leírásának országos szabályozása folyamatban van. A szabályozási dokumentum elkészülte után a MOKKA szabályzatát az elektronikus dokumentumok leírásának szabályaival kiegészítjük. Az **elektronikus dokumentumok** leírására vonatkozó szabályokat és példákat a Könyvtári és Szakirodalmi Tájékoztatási Bizottság által kidolgozott KSZ/2 Bibliográfiai leírás. Elektronikus dokumentumok alkalmazására készített szabályzat tartalmazza.

2. **Az adatelemek köre**

A MOKKA meghatározza bibliográfiai és besorolási rekordjaiban közzendő adatelemek minimumát, illetve maximumát.

2.1 Az adatmaximum

Az adatmaximum a bibliográfiai leírásban, ill. tételben, valamint a besorolási rekordokban alkalmazott valamennyi adatot magában foglalja, vagyis a MOKKA adatcsere, ill. adatformátumában szereplő adatmezők összessége.

2.2 Az adatminimum

Az adatminimum azon adatelemek körét sorolja fel, amelyeket (ha az adat létezik) minden esetben közölni kell.

2.2.1 A MOKKA tagkönyvtárak számára kötelező adatminimum a bibliográfiai leírásban

2.2.1.1 Egykötetes könyvek leírásakor:

1. adatcsoport: a cím és a szerzőségi közlés

főcím,
egyéb cím, alcím
szerzőségi közlés

2. adatcsoport: kiadás

kiadásjelzés

3. adatcsoport: a speciális dokumentumok speciális adatai

az adatcsoport valamennyi adateleme könyvek és könyvként feldolgozott dokumentumok esetében 3. adatcsoport nincs, elektronikus dokumentumok 3. adatcsoportjának adataira (adatminimumra) vonatkozóan lásd a megfelelő szabályzatot

4. adatcsoport: megjelenés

a megjelenés helye
a kiadó neve
a kiadás éve

5. adatcsoport: terjedelem

oldalszám
méret
melléklet

6 adatcsoport sorozat

a sorozat címe, generikus főcímhez tartozó szerzőségi közlés
ISSN
sorozaton belüli szám

7. adatcsoport: megjegyzések

(A KSZ2 részletes szabályai szerint)

8. adatcsoport: terjesztési adatok

ISBN

2.2.1.2 Többkötetes könyvek leírásakor

1. adatcsoport: a cím és a szerzőségi közlés

közös adatok (rekordjában)	kötetadatok (rekordjában)
- főcím egyéb cím, alcím szerzőségi adatok	kötetjelzés kötetcím a kötet egyéb címe, alcíme a kötet szerzőségi adatai

2. adatcsoport: kiadás

közös adatok (rekordjában)	kötetadatok (rekordjában)
kiadásjelzés	-

3. adatcsoport: a speciális dokumentumok speciális adatai

könyvek és könyvként feldolgozott dokumentumok esetében 3. adatcsoport nincs, elektronikus dokumentumok 3. adatcsoportjának adataira vonatkozóan lásd a megfelelő szabályzatot

4. adatcsoport: megjelenés

közös adatok (rekordjában)	kötetadatok (rekordjában)
a megjelenés helye a kiadó neve a többkötetes könyv megjelenésének éve vagy időtartama	a kötet megjelenésének helye a kötet kiadójának neve a kötet megjelenésének éve

Megjegyzés: A kötet megjelenési helyét, a kötet kiadójának nevét csak a KSZ2 9. fejezetében meghatározott esetekben kell a kötetadatként (kötetadatok rekordjában) leírni.

5. adatcsoport: terjedelem:

közös adatok (rekordjában)	kötetadatok (rekordjában)
a kötetek darabszáma méret -	a kötet oldalszáma a kötet mérete melléklet

Megjegyzés: A kötet méretét csak akkor kell a kötetadatként (kötetadatok rekordjában) közölni, ha azt KSZ2 9. fejezetének részletes szabályai előírják

6. adatcsoport: sorozat

közös adatok (rekordjában)	kötetadatok (rekordjában)
sorozatszám, generikus főcímhez tartozó szerzőségi közlés ISSN sorozaton belüli szám	sorozatszám, generikus főcímhez tartozó szerzőségi közlés ISSN sorozaton belüli szám

Megjegyzés: Sorozati adatok a kötetadatként/kötetrekordban csak akkor közzétehetőek, ha a sorozat számozott és a köteteknek eltérő sorozaton belüli számuk van.

7. adatcsoport: megjegyzések

közös adatok (rekordjában)

kötetadatok (rekordjában)

a KSZ2 részletes szabályai szerinti megjegyzések

a KSZ2 részletes szabályai szerinti megjegyzések

8. adatcsoport: terjesztési adatok

közös adatok (rekordjában)

kötetadatok (rekordjában)

a többkötetes kiadvány közös ISBN-je

a kötet ISBN-je

2.2.1.3 Sorozatok leírásakor: (sorozati rekordban)

- 1.—adatscsoport: a cím és a szerzőségi közlés
főcím, generikus főcímhez tartozó szerzőségi közlés
egyéb cím, alcím
- 2.—adatscsoport: kiadás
kiadásjelzés
- 3.—adatscsoport: a speciális dokumentumok speciális adatai
számozás, az új folyam megjelölése és számozása
- 4.—adatscsoport: megjelenés
a megjelenés helye
a kiadó neve
a kiadás éve
- 5.—adatscsoport: terjedelem
-
- 6.—adatscsoport sorozat
a sorozat címe, generikus főcímhez tartozó szerzőségi közlés
a sorozat ISSN-je
- 7.—adatscsoport: megjegyzések
(a részletes szabályok szerint)
- 8.—adatscsoport: terjesztési adatok
ISSN

2.2.2 A MOKKA tagkönyvtárak számára kötelező adatminimum besorolási rekordban

2.2.2.1 Személynevek besorolási rekordjában

- a személy egységesített neve
- a személy névváltozatai

2.2.2.2 Testületi nevek besorolási rekordjában

- a testület egységesített neve
- a testület névváltozatai
- a testület névváltozásai

2.3 A részletes szabályok közlik

- az adatelemek HUNMARC és USMARC szerinti tartalomjelölőit (hívójeleit, indikátorait és almezőazonosítóit),
- az adatelemek értelmezését (ha ez szükséges),
- az adatelemek megválasztására vonatkozó előírásokat,
- az adatok forrásszabályait,
- közlésük státusát (kötelezőség) illetve ismételhetségüket
- közlésmódjukra, valamint a jelhasználatra vonatkozó előírásokat.

A szabályok könnyebb megértését célozzák az adatelemenkénti példák, amelyeket három változatban (cédula-, HUNMARC és USMARC formátumban) mutatunk be. A katalogizálási szabályzatot Példatár egészíti ki, amelyben teljes tételre (rekordra) kiegészítve megismételjük az egyes szabályokat illusztráló példákat. A Példatárban a teljes bibliográfiai/besorolási tételeket négy formátumban közöljük: címkes- (az adatelem megnevezését tartalmazó), cédula-, HUNMARC és USMARC formátumban. **Megjegyzés: példatár nem készült**

3. **Adatforrások**

A MOKKA katalogizálási szabályzata a bibliográfiai rekord adataihoz felhasználandó, ill. felhasználható forrásokat rangsorolja. Meghatározza az adatok, ill. az adatcsoportok elsődleges forrását, vagyis főforrását, egyes - a kiadvány azonosíthatósága szempontjából kiemelkedő jelentőségű - adatelemek esetében leszűkíti a felhasználható források körét és forrástilalmat állapít meg. **Elektronikus dokumentumok forrásait és a források rangsorát a megfelelő szabályzat tartalmazza.**

A besorolási rekord adatainak forrása bármely forrás.

3.1 A forrásrangsor

3.1.1 A források rangsora a következő:

1. címloldal (címloldalok), vagy címloldal-helyettesítő
2. az előzékek és a kolofon,
3. a kiadvány többi része,
4. külső források.

Megjegyzés az elektronikus dokumentumok adatforrásai és azok rangsora az alábbiaktól eltérőek

A **címloldal** a kiadvány szövegét megelőző lapok közül annak a lapnak a homlokoldala, amely a kiadványra vonatkozó legtöbb bibliográfiai adatot és mindenképp a kiadvány címét tartalmazza. Ha a bibliográfiai adatokat két egymással szemben lévő oldal - átmenő szöveggel - tartalmazza, e **páros címloldal**, ha pedig a két egymással szemben lévő oldal közül egyik a többi egységben megjelenő kiadvány (pl. többkötetes könyv, sorozat) közös adatait, a szemben lévő pedig az adott kötet adatait tartalmazza, e **kettős címloldalok** egyenrangúan címloldalnak minősülnek. Ha a többnyelvű kiadvány különböző nyelvű bibliográfiai adatait párhuzamosan külön-külön előzékek tartalmazzák, ezen előzékek mindegyike címloldalnak tekintendő.

Címloldal-helyettesítő: ha a ~~könyvnek vagy a speciális~~ dokumentumnak nincs címloldala a címloldal funkcióját betöltheti a kiadvány első oldalának a szöveget megelőző része (lapfej), továbbá az előzékek és a kolofon.

Előzékek: a ~~könyv vagy speciális~~ dokumentum szövegét megelőző és bibliográfiai adatokat tartalmazó oldalak, beleértve a kiadói kötést (borítót) és a kiadói kötés gerincét.

Kolofon: a kiadvány végén vagy valamely előzékén közölt záradék, amely a kiadvány technikai előállítására vonatkozó adatokat tartalmaz.

3.1.2 Kiegészítő előírások a több egységben megjelenő kiadványokra vonatkozóan

3.1.2.1 Többkötetes könyvek

A közös adatok leírásakor az adatok előnyben részesítendő forrása az első kötet, ha ez nem jelent meg: az elsőként kiadott kötet, ha ez sem hozzáférhető: az elsőként beérkezett kötet. A közös adatok adatváltozásaihoz a forrás a megváltozott adatot elsőként közlő kötet, a nyitott adatok lezárásához a legkésőbb megjelent kötet, a hiányzó adatok pótlásához pedig az összes kötet.

A kötetadatokat az adott kötet alapján kell leírni. A többkötetes könyv többi kötetét akkor kell felhasználni, ha az adat az adott kötetben hiányzik, ha pedig a kötetadat ezekből sem állapítható meg, külső forrás vehető igénybe.

3.1.2.2 Sorozatok

A sorozati rekord készítésekor előnyben részesítendő forrás az első, ha ez nem hozzáférhető: az elsőként beérkezett sorozati tag. Az adatok adatváltozásaihoz a forrás a megváltozott adatot elsőként közlő sorozati tag. A nyitott adatok lezárása a legkésőbb megjelent sorozati tag alapján történik.

3.1.3 A forrásrangsor alkalmazásának korlátozása. Kivételek

A forrásrangsor alkalmazását korlátozhatja a dokumentum típusa és dokumentumtípustól függetlenül, a rangsorolás nem érvényesül egyes adatcsoportok, ill. adatelemek esetében.

3.1.3.1 Dokumentumtípus szerinti kivételek

Elektronikus dokumentumok esetén lásd a megfelelő szabályzatot.

Ha a szabványosítási kiadványnak, a kutatási jelentésnek vagy a különlenyomatnak nincs címlapja, ennek funkcióját a címlap-helyettesítők együttesen töltik be. Ugyanez a szabály érvényesül a mikroformában megjelent kiadványok esetében is.

3.1.3.2 Adatcsoportok/adatelemek szerinti kivételek:

Ha valamely adatcsoport/adatelem esetében főforrás lehet bármely forrás, akkor a legmegfelelőbb adatot az adatközlés teljessége, ill. hitelessége alapján kell kiválasztani.

3.2 Főforrás

Elektronikus dokumentumok esetén lásd a megfelelő szabályzatot.

A bibliográfiai rekord adatcsoportjai/adatelemei és főforrások

Egységesített besorolási adatok	bármely forrás
Kódolt adatok (pl. megjelenés országa, kiadvány nyelve)	az előírt szabvány
Cím- és szerzőségi adatok	címlap
Kiadási adatok	címlap, előzékek, kolofon
A speciális dokumentumok speciális adatai	címlap, előzékek, kolofon
A megjelenés adatai	címlap, előzékek, kolofon
Terjedelem adatok	a kiadvány egésze
Sorozati adatok	címlap, előzékek, kolofon
Megjegyzések	bármely forrás
Terjesztési adatok	bármely forrás

Megjegyzés: Speciális dokumentumok esetén a címlap hiánya esetén, főforrás a címlap-helyettesítő.

Kivételek:

A cím és szerződési közlés adatcsoportja:

A szabványosítási kiadvány azonosító jelzete a főtétel első besorolási adata, melyet a bibliográfiai leírás 1. adatcsoportjának 1. adatelemeként közlünk. Ezért forrásszabályai a szabványostól eltérőek. Ha a kiadványban a jelzet több változatban szerepel, közülük - forrásuk rangsorától függetlenül - a legteljesebbet kell előnyben részesíteni.

Többkötetes könyv kötetének leírásakor főforrás az adott kötet címlapja, címlap-helyettesítője és bármely előzéke.

Terjedelemadatok

A terjedelemadatok egyezményes kifejezései esetében főforrás bármely forrás. A fizikai részek (kötetek, mellékletek stb.) darabszáma és a méretadat esetében ugyancsak főforrás bármely forrás.

Többkötetes könyvek esetében a kötetek darabszáma közléséhez főforrás a többkötetes kiadvány egésze.

3.3 Forrástiltalom

A forrástiltalom azt jelenti, hogy bizonyos adatelemekhez csak meghatározott források használhatók fel, az adatok más forrásból nem meríthetők. A forrástiltalom kizárólag a bibliográfiai leírás cím- és szerzőségi adatok adatcsoportjára vonatkozik és mértéke az adatelem típusától függően változó.

Elektronikus dokumentumok esetén nincs forrástiltalom.

A cím- és a szerzőségi adatok adatcsoportjának adatelemei és a forrástiltalom

Főcím:	csak a címoldal alapján írható le, más forrásból származó változatai csak a megjegyzések adatcsoportjában közölhetők.
Párhuzamos cím:	címoldalon, vagy a főcím forrásául szolgáló címoldal-helyettesítőn kívül más forrás nem használható fel.
Egyéb cím, alcím:	csak a címoldal, az előzések felhasználása megengedett.
Szerzőségi adatok:	a szerzőkre (közreműködőkre) vonatkozó információk szerzőségi adatként külső forrás alapján nem közölhetők.

Többkötetes könyvek kötetcíme, egyéb címe, alcíme csak akkor írható le, ha forrásuk az adott kötet

Kivételek

A forrástiltalom nem vonatkozik a cím- és a szerzőségi adatok adatelemeinek alábbi részére:

- sajtóhibák helyesbítése;
- lényegtelen szövegrészek elhagyásának jelölése a címekben,
- szerzőségi funkció megnevezésének pótlása vagy elhagyása,
- egyazon szerzőségi adatban felsorolt testületi neveket összekapcsoló kötőszó betoldása;
- valamely szerzőségi adatban a személy- ill. testületi nevek felsorolásának korlátozása esetén az adatelhagyás jelölése ([et al.] illetve [etc.]).

4. Az adatok közlésmódja

4.1 Az adatok nyelve

Mind a bibliográfiai rekord, mind a besorolási rekord adatainak nyelvére vonatkozóan a részletes szabályok tartalmazzák előírásokat.

4.2 Jelkészlet

A MOKKA az ékezetes (mellékjeles) karakterek esetében meghatározta az ú.n. minimálisam szükséges ékezetes karaktereket. Ezek

- a magyar ékezetes karakterek,
- a cirill betűk átírásához szükséges ékezetes karakterek,
- a görög betűk átírásához szükséges ékezetes karakterek, valamint
- az umlaut a (ä).

Ezeket a mellékjeles karaktereket valamennyi MOKKA-tagkönyvtárnak alkalmaznia kell. Amennyiben valamely MOKKA-tagkönyvtár a fentiekben kívüli mellékjeles karaktereket is alkalmazni kíván, akkor az ALA karakterkészletében meglévő valamennyi mellékjeles karakter reprezentálására képesnek kell lennie.

4.3 Írásrendszer, átírás

A bibliográfiai adatokat latin betűs írásrendszerben kell leírni, a nem latin betűs írású adatokat - a megfelelő átírási szabvány alapján - át kell írni. Ha az átírandó írásrendszer betűírás, a transliteráció módszerét kell alkalmazni. A MOKKA keretében alkalmazandó átírási szabványokat lásd az 1. függelékben.

Nem írhatók át a tudományos kifejezésekben, képletekben szimbólumként használt nem latin betűs jelek. Az ilyen jelet - ha a tagkönyvtár jelkészlete nem teszi lehetővé a jel megjelenítését - szögletes zárójelbe tett nevével kell helyettesíteni. A jel nevét az adat nyelvében kell megadni.

4.4 Adathűség: az adatok szó szerinti közlése

4.4.1 Adathűség a besorolási rekord adatainak közlésekor

A besorolási rekordok adatainak szó szerinti közlésére, az adatok elemeinek elhagyására, ill., kiegészítésére vonatkozóan, továbbá a besorolási rekordokban használandó egyezményes jelekre, a számok írásmódjára, továbbá a kis- és nagybetűk használatára vonatkozóan a részletes szabályok adnak eligazítást.

4.4.2 Adathűség a bibliográfiai leírás adatainak közlésekor

A bibliográfiai leírásban az adatokat - a forrás közlését követve - szó szerinti hűséggel kell leírni. Ez azt jelenti, hogy az adat szavai, kifejezései nem változtathatók meg, más szavakkal, kifejezésekkel nem helyettesíthetők. Nem változtathatók meg a szóhatárok, az egybeírás, szóösszevonás, kötőjeles írásmódot és különírást - a forrásnak megfelelően - követni kell. Ha a forrás (az előnyben részesített forrás) az adat egyes szavait (elemeit) rövidítve közli, e rövidítések rendszerint nem egészíthetők ki. Végül, ha a kiadvány a bibliográfiai leírás valamely adatát sajtóhibával közli, e sajtóhibát a leírásban tükrözni kell. A sajtóhibával megjelent adat regisztrálásának, jelölésének és helyesbítésének módja az adatelem típusától függ, erről a részletes előírások intézkednek.

A bibliográfiai leírás esetében az adatok szó szerinti közlésére vonatkozó előírás az alábbi korlátozásokkal érvényesül:

4.4.2.1 Szövegelhagyás

A címek középső részében és végén továbbá a szerzőségi adatok funkciójelölésének bármely részében a lényegtelen információk - a szövegelhagyás kötelező jelölésével - elhagyhatók

A szerzőségi adatokban közölt személynevek járulékos elemei, a kiadásjelzés lényegtelen kifejezései, ~~a speciális dokumentumok speciális adataihoz~~, valamint a megjelenés adataihoz kapcsolódó kifejezések - a szövegelhagyás jelölése nélkül - elhagyandók.

4.4.2.2 Adatelhagyás

Háromnál több azonos funkciójú személy, vagy testület esetében a szerzőségi közlésben csak egyet (a kiemelt jelentőségűt, vagy az elsőként megnevezettet) kell közölni. Az adatelhagyást jelölni kell.

Ha a társkiadók közül csak az egyiket nevezzük meg, az adatelhagyást jelölni kell.

Ha a kiadónak több székhelye van, közülük csak az elsőt írjuk le. Az adatelhagyást jelölni kell.

4.4.2.3 Toldalékok, viszonyszók elhagyása

A kiadványon szereplő toldalékok, ill. viszonyszók nélkül, alanyesetben kell leírni ~~a speciális dokumentumok speciális adatait~~ szabványosítási kiadvány azonosító jelzetét.

4.4.2.4 Szórövidítések

Rövidítve kell leírni az alábbi adatokat:

- az információhordozó általános megnevezését,
- a szerzőségi adatok funkciójelöléseit,
- a kötetjelzés, számozási adat típusjelölő szavait,
- a kiadásjelzés tipikus szavait, kifejezéseit,
- a megjelenési hely megkülönböztető adatait,
- a kiadó nevében a kiadó, a nyomda nevében a nyomda szót (nyelvi megfelelőiket)
- ha megjelenési évként a copyright évet közöljük, ennek megkülönböztető jelzését,
- a fizikai jellemzők és a terjedelemdatok tipikus szavait,
- a nemzetközi azonosító számok megjegyzését, és
- a megjegyzésekben előforduló tipikus szavakat, kifejezéseket.

A rövidítéseket az MSZ ISO 832:1998 előírásainak megfelelően kell képezni. ~~A leggyakoribb rövidítéseket a 2. függelék tartalmazza.~~

4.4.2.5 Adatösszevonás

Ha valamely kiadvány oldalszámozása háromnál többször újrakezdődő, az ismétlődő oldalszámok felsorolását összegükkel kell helyettesíteni.

Az adatok felsorolása helyett összevont formában kell leírni a sorozati rekordban a számozási adatot, a többkötetes könyvek közös adatait leíró rekordban és a sorozati rekordban a megjelenés éveit

4.4.2.6 Az adatok betűhű közlése

4.4.2.6.1 Általános előírás:

A bibliográfiai adatokat - forrásuk közlésmódjával megegyezően - betűszerinti hűséggel kell leírni. Nem változtathatók meg a helyesírási sajátosságok, nem modernizálható a régies írásmód és

személynevek esetében a név egyéni írásmódját követni kell. Az ékezetes betűk diakritikus jeleit - a jelkészlet keretén belül - tükrözni kell. Nem követhetők azonban az adatforrás tipográfiai sajátosságai. A nagybetűs, ill. nagy kezdőbetűs írásmód tekintetében nem a forrás, hanem az adat nyelvének helyesírási szabályai, ill. a bibliográfiai leírás szabályai irányadók.

4.4.2.6.2 A nagybetűk használatára vonatkozó előírások

Nagy kezdőbetűvel kell írni minden adatcsoport első szavát, a fizikai jellemzők és terjedelem-
adatok adatcsoportja kivételével.

Alsorozatokra tagolódo sorozatok esetében az alsorozati megjelölés első szavát.

A testületi nevek esetében nagy kezdőbetűvel kell írni a rendszóként és minden egyes egyéb
névelemként leírt név (névrész) kezdőszavát.

A testületi nevekre vonatkozó előírástól eltérően, a testületnek minősülő rendezvények nevének
szavait (a kezdőszó és a névben előforduló tulajdonnevek kivételével) kis kezdőbetűvel írjuk, ha a
név nyelvének helyesírási szabályai valamely szófaj, ill. kifejezés írásáról másképp nem
intézkednek.

Címek: Nagy kezdőbetűvel kell írni minden cím kezdőszavát. Ha azonban a cím a
szöveghagyást jelző három ponttal kezdődő idézet, és ha a cím nyelvének helyesírási szabályai
szerint az adott szófaj nem nagy kezdőbetűvel írható, a cím első szavát kis kezdőbetűvel írjuk. A
cím első szava akkor sem írható nagy kezdőbetűvel, ha az mindig, minden esetben kisbetűvel
írható tudományos kifejezés (pl. pH)

Megjegyzés: mivel az alcím nagy, ill. kis kezdőbetűs írásmódját a hazai szabványok egymástól eltérően határozzák meg, a
MOKKÁ-ban - a hazai egységes szabályozás létrejöttéig - az alcím nagy vagy kis kezdőbetűs írásmódja
tekintetében a MOKKA tagkönyvtárának gyakorlata az irányadó, a katalógizálási szabályzat példáiban azonban
a nagy kis kezdőbetűs írásmódot alkalmazzuk.

4.4.2.6.3 A leggyakrabban előforduló idegen nyelvek legfontosabb helyesírási előírásai:

Angol

Nagy kezdőbetűvel kell írni:

- a személynevekből és földrajzi tulajdonnevekből képzett közneveket, mellékneveket és
igéket;
- a személynévhez kapcsolódó megszólító címek rövidítéseit (és a "Miss" megszólítást),
valamint a személynévhez kapcsolódó egyéb címeket, rangokat, foglalkozási
megjelöléseket;
- a népek, fajok, etnikai csoportok nevét, és a nyelvek megnevezéseit;
- a történelmi események, korok, geológiai korszakok nevét;
- a hónapok, az ünnepek és a hét napjainak nevét;
- az egyes szám első személyű személyes névmást ("I");
- az A.D. (anno Domini) és a B.C. (before Christi) rövidítéseket.

Francia

Nagy kezdőbetűvel kell írni:

- a személynévhez kapcsolódó megszólító címeket;
- a népek, fajok, etnikai csoportok nevét;
- az ünnepek nevét;
- az "état" szót, ha az "állam" és az "église" szót, ha az "egyház" értelemben használt.

Latin

Nagy kezdőbetűvel kell írni:

- a személynévből és a földrajzi tulajdonnevekből képzett főneveket, mellékneveket és igéket;
- a népek, fajok, etnikai csoportok és nyelvek nevét;
- a hónapok, az ünnepek és a hét napjainak nevét.

Német

Nagy kezdőbetűvel kell írni:

- mindig minden főnevet és rendszerint a főnévként használt (így is ragozott) más szófajú szavakat is;
- általában a személynévből képzett mellékneveket;

(Megjegyzés: A főnévként használt más szófajú szavak, valamint a személynévekből képzett melléknevek írásmódjának kritériumai elmosódóak, ezért ezeknél esetenkénti ellenőrzés szükséges.)

- a személynévhez kapcsolódó címekeket;
- a földrajzi tulajdonnevekből "-er" képzővel képzett mellékneveket;
- az égtájak neveit;
- a személyes névmások második személyű, megszólító formáit.

4.4.3 Jelhasználat

4.4.3.1 Egyezményes jelek

A bibliográfiai adatokban alkalmazandó, ill. alkalmazható jeleknek a katalogizálási kézikönyv részletes szabályaiban meghatározott funkciójuk van. Mégpedig:

A jel	Funkciója	Alkalmazása
. -	az adatcsoportok elkülönítése	bibliográfiai leírás (lásd KSZ2)
= : / ; , . () [] (a jeleket, jelpárt szóköz előzi meg és szóköz követi, a vessző és a pont előtt azonban nincs szóköz)	az adatelemek minősítése	bibliográfiai leírás (lásd KSZ2.) besorolási adatok, besorolási rekordok (KSZ3, KSZ4, KSZ5, KSZ6)
()	összetartozó adatelemek (pl. sorozati adatok keretbe foglalása)	bibliográfiai leírás (lásd KSZ2)
,	felsorolás tagolása vagy hátravetés jelölése	bibliográfiai leírás (lásd KSZ2) besorolási rekordok: személynevek (lásd KSZ4) és testületi nevek (lásd KSZ5)
[]	annak jelölése, hogy az adat nem a számára meghatározott főforrásból származik	bibliográfiai leírás (lásd KSZ2)
x	két dimenzió esetén a méretadatok összekapcsolása	bibliográfiai leírás (lásd KSZ2)
[!] (előtte, utána szóközzel)	téves adat jelölése	bibliográfiai leírás (lásd KSZ2)
[?] (előtte, utána szóközzel)	az adat kétséges voltának jelölése	bibliográfiai leírás (lásd KSZ2)

Megjegyzések:

- 1) A központoszási jeleket a HUNMARC-ban nem kell a katalogizáló könyvtárosnak megadnia (a kivételeket lásd KSZ2 9. és 10. fejezetekben). Az USMARC-ban mezőn belül azonban minden központoszási jelet közölni kell, ezért ezeket a példák is tartalmazzák.
- 2) A központoszási jelek az adatcsoportok elkülönítésére és az adatelemek típusának minősítésére, ill. felismerésére szolgáló jelek

- 3) KSZ további részeiben az adatcsoportokat elkülönítő jelcsoport (pont gondolatjel) megnevezése: **pont térköz kötőjel térköz**

4.4.3.2 A forrás jelhasználatának tükrözése

A speciális dokumentumok azonosító jelzeteiben szereplő jeleket a forrás közlése szerint kell leírni.

A címekben előforduló jelek forráshű közléséről, elhagyásáról, ill. helyettesítéséről a részletes szabályok intézkednek. A spanyolban a kérdő mondat, ill. a felkiáltó (felszólító) mondat esetében a mondat előtt a fordított kérdő-, ill. felkiáltójelet a MOKKÁ-ban el lehet hagyni.

4.4.3.3 Jelhasználat rövidítésekben

A rövidítéseket rendszerint ponttal kell lezárni. Különírt szókapcsolatok rövidítései esetében az összetevő részek rövidítései után pontot kell tenni, de az összetevő részek rövidítései szóköz nélkül követik egymást.

Kivételek:

- a mozaikszavak,
- a teljes szó utolsó betűjével végződő rövidítések (a kivétel kivétele: dr.);
- a mértékegységek rövidítései (e kivétel kivételeiként említendő, hogy az angolban, az olaszban és a spanyolban a mértékegységek rövidítéseit is ponttal kell lezárni, a németben pedig pontot kell tenni a nem tizedes rendszerhez tartozó mértékegységek rövidítései után, pl. Dtzd.);
- azon rövidítések, melyeknél a teljes szó (kifejezés) nyelvének helyesírási szabályai a pont elhagyását írják elő.

4.4.3.4 Jelhasználat sorszámokban

Ha a részletes szabályok szerint, a bibliográfiai leírás valamely adataként, vagy valamely testületi név kiegészítő adataként arab számokkal írandó sorszám közlendő, ennek nyelvi toldalékait el kell hagyni, és a sorszám után pontot kell tenni.

4.4.3.5 Névelők

A cím típusú besorolási adatnál jelölni kell a betűrendezésnél figyelmen kívül hagyandó karakterek számát. Az elhagyandó karakterek száma a címkezdő névelő karaktereinek száma hozzáadva az azt követő szóközt, azaz egyet.

A leggyakrabban előforduló európai idegen nyelvek határozott és határozatlan névelői a következők:

Angol:	A, An, The
Dán:	De, Den, Det, En, Et
Eszperantó:	La
Francia:	L', La, Le, Les, Un, Une
Holland:	De, Een, Eene, Het, 's, 't
Ir:	An, Na
Német:	Das, Der, Die, Ein, Eine (a "Der" lehet a "Die" ragozott alakja is!)
Norvég:	De, Den, Det, En, Et
Olasz:	Gl', Gli, I, Il, L', La, Le, Lo, Un, Un', Una, Uno
Portugál:	A, As, O, Os, Um, Uma
Román:	O, Una, Unul
Spanyol:	El, La, Las, Lo, Los, Un, Una
Svéd:	De, Den, Det, En, Ett

4.4.4 Szóelválasztás

A MOKKA keretében a bibliográfiai adatokban a szóelválasztás tilos.

4.4.5 A számok írásmódja

A számokat - a forrás közlésmódjától függően - vagy arab számmal, vagy római számmal, vagy pedig számnévvel kell leírni.

A számokat azonban mindig arab számmal kell leírni az alábbi adatelemekben:

- testületi nevek kiegészítő adatként közlendő sorszáma
- kiadásjelzés
- kötetjelzés
- sorozaton belüli szám
- ~~speciális dokumentum speciális adatként leírt kollektív adat~~
- a kiadvány megjelenésének éve
- ismétlődő oldalszámú kiadvány, valamint a számozatlan oldalak (lapok), táblaoldalak (táblalapok) megállapított oldalszáma
- a kötetek vagy más fizikai egységek darabszáma
- méret
- az alsorozat megjelölésére szolgáló szám

4.4.6 A képletek írásmódja

A képletekben szereplő jeleket - a jelkészlet lehetőségeihez mérten - tükrözni kell. Az egymás alá, illetve fölé írt jeleket egy sorban kell közölni: először a felül lévő, majd az alatta lévő jele(ke)t kell leírni. Kivétel: ha egy képletben index és kitevő együttesen fordul elő, akkor előbb az indexben, majd a kitevőben lévő jele(ke)t kell leírni.

4.4.7 Idegen időszámítások átszámítása

Ha a kiadvány valamely évszámot időszámításunktól eltérő időszámítással közöl, és ha a részletes szabályok szerint az évszám időszámításunk szerinti értékét közölni kell, az átszámítás módja az alábbi:

- mohamedán időszámítás szerinti évszám + 622 = i.sz. évszám
- örmény időszámítás szerinti évszám + 552 = i.sz. évszám
- zsidó időszámítás szerinti évszám - 3761 = i.sz. évszám

(VÉGE)

1. függelék:
A MOKKA keretében alkalmazandó átírási szabványok

Magyar szabvány:

MSZ ISO 9:1997

Információ és dokumentáció. A cirill karakterek transliterációja latin karakterekre. Szláv és nem szláv nyelvek

Nemzetközi szabványok:

ISO 843:1997

Conversion of Greek characters into Latin characters

ISO 233:1984

Transliteration of Arabic characters into Latin characters

ISO 259 1984

Transliteration of Hebrew characters into Latin characters

ISO 259-2:1994

Transliteration of Hebrew characters into Latin characters.

Part 2. Simplified transliteration

ISO 9984:1996

Transliteration of Georgian characters into Latin characters

ISO 15919:2001

Transliteration of Devanagari and related Indic scripts into Latin characters

Fogalomírások átírására vonatkozó nemzetközi szabványok és szabványtervezetek:

ISO 3602:1989

Romanization of Japanese (kana script)

ISO 7098:1991

Romanization of Chinese

ISO CD 11940

Transliteration of Thai

ISO CD 11941

Transliteration of Korean

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.